

GOED BEHEER VAN NIET-HUISHOUELIJK, NIET-GEVAARLIJK AFVAL IN BRUSSEL

FEBRUARI / MAART 2023

GOED BEHEER VAN NIET-HUISHOUDELIJK NIET-GEVAARLIJK AFVAL IN BRUSSEL

*Monitors om bedrijven te begeleiden bij de verplichting
om niet-huishoudelijk afval te sorteren en beheren,
en bij het verbod om plastic zakken voor eenmalig gebruik ter beschikking te stellen.*

INHOUD

1. EDITO	1
2. SAMENVATTING VAN HET PROJECT	2
3. INLEIDING: DE UITDAGINGEN, HET WAAROM	3
4. VOORSTELLING VAN HET PROJECT: VERLOOP EN TIMELINE	4
5. AANGEWENDE MIDDELEN EN METHODOLOGIE	6
6. DE BEZOCHTE BEDRIJVEN (PROFIELEN, LOCATIE, ENZ.)	9
7. RESULTATEN VAN DE BEZOEKEN (SLEUTELGEGEVENS, ENZ.)	11
8. CONCLUSIE	15
9. BIJLAGE: LIJST VAN DE BEZOCHTE BEDRIJVEN	16

1. EDITO

Op 1 december 2016 keurde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest Brudalex goed. Dit wettelijk kader, in voege sinds 23 januari 2017, stelt het Gewest in staat om over te schakelen op een circulaire economie door de administratieve rompslomp te verminderen en door de selectieve ophaling en het hergebruik van afvalstoffen te stimuleren.

Deze wetgeving legt producenten van niet-huishoudelijk afval de verplichting op om deze afvalstoffen te sorteren en het bewijs van het goede beheer ervan te bewaren. Bovendien mogen de handelaars niet langer plastic zakken voor eenmalig gebruik (dikte van minder dan 50 micrometer) ter beschikking stellen van hun klanten. Deze bepalingen betreffen tienduizenden bedrijven of winkels in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De vele opleidings-, voorlichtings-, begeleidings- en sensibiliseringsacties van Leefmilieu Brussel naar het betrokken publiek toe kaderen in de acties van de Europese Unie om de naleving van milieuvorschriften te verzekeren via de drie pijlers: stimuleren, controleren en sanctioneren.

De afdeling Inspectie en Verontreinigde Bodems wou deze acties versterken door een team van monitors bezoeken te laten afleggen bij de handelaars om hen, door middel van sensibiliserende communicatie, te begeleiden bij de naleving van hun verplichtingen met betrekking tot het sorteren en beheren van afval en het verbod om plastic zakken voor eenmalig gebruik ter beschikking te stellen van klanten. Deze communicatie vestigt ook de aandacht op de risico's die men loopt bij niet-naleving van de regels en op de redenen voor deze wetgeving.

2. SAMENVATTING VAN HET PROJECT (EXECUTIVE SUMMARY)

OM HET SORTEREN VAN AFVAL DOOR DE BRUSSELSE WINKELS TE VERBETEREN

In 2022 voerde Leefmilieu Brussel, met de steun van het agentschap VO Citizien, het hele jaar door een proefproject uit om het selectief sorteren door de Brusselse buurtwinkels te verbeteren en te ontwikkelen, in overeenstemming met de geldende wetgeving.

Hiertoe werd een team van zorgvuldig opgeleide monitors en monitrices ingezet op het terrein om deze essentiële spelers in de gewestelijke economie te gaan bezoeken. Zo werden in de loop van dit jaar bijna 5.000 winkels bezocht door het team.

INFORMEREN, UITLEGGEN, VASTSTELLEN EN VERZAMELEN

De laatste jaren is de regelgeving inzake het beheren en sorteren van afval door bedrijven in belangrijke mate veranderd. Vanuit de ambitie om haar controleopdracht aan te vullen met preventieve sensibiliseringsacties heeft Leefmilieu Brussel dan ook dit team van monitors en monitrices opgericht, opgeleid en belast met de volgende duidelijk gedefinieerde doelstellingen:

- De Brusselse winkels informeren over de relevante regelgeving.
- Indien nodig, de te volgen regelingen en de concrete uitvoeringsmodaliteiten ervan toelichten, met name bij handelaars voor wie het begrip van de wetgeving moeilijker kan zijn (omwille van de taal bijvoorbeeld).
- De naleving en de daadwerkelijke en concrete toepassing van deze regelgeving door de Brusselse buurtwinkels vaststellen.
- Ter plaatse een bepaalde hoeveelheid gegevens verzamelen waaruit, eens gecompileerd, statistische conclusies en grote trends kunnen worden afgeleid om nieuwe inspecties en impactvolle communicatiecampagnes voor te bereiden.

INTERESSANTE LESSEN

Feit is dat het project, dankzij de gegevens die bij elk bezoek werden verzameld door de monitors en monitrices, kwalitatieve resultaten heeft opgeleverd waaruit interessante lessen kunnen worden geleerd om dit goede afvalbeheer door de Brusselse winkels nog iets te verbeteren. Zo bracht de ondernomen actie bijvoorbeeld niveaus van toepassing van de regelgeving per grote afvalcategorie aan het licht. Wat meer is, het systeem om de bij elk bezoek verzamelde gegevens te compileren biedt doelgerichte onderzoeksmogelijkheden waarmee specifieke acties kunnen worden uitgewerkt, indien dat nodig zou zijn (voor bepaalde types / sectoren van winkels bijvoorbeeld).

POSITIEVE RESULTATEN EN VERBETERINGSPISTES

De omvang van de operatie (gerealiseerd door het aantal afgelegde bezoeken) is in feite een eerste positieve resultaat in termen van impact. Wat meer is, uit de feedback van de gemobiliseerde teams blijkt een over het algemeen zeer positief gevoel van de bezochte winkels die de actie op prijs stelden, omwille van zowel de pedagogische als de preventieve dimensies.

Dit gezegd zijnde, heeft dit eerste experiment ook tot doel de regeling te optimaliseren voor toekomstige verlengingen en dit vanaf 2023. Het is immers belangrijk om uit dit initiatief constructieve lessen te leren voor de toekomst. Dit is ook een van de ambities van dit project.

3. INLEIDING

DE WETGEVING NALEVEN

Sinds 2014 zijn de Brusselse bedrijven ook wettelijk verplicht om hun afval te sorteren volgens de geldende regelgeving (uitgezonderd papier / karton en dierlijke bijproducten¹), met name die met betrekking tot niet-huishoudelijk, niet-gevaarlijk afval. Deze verplichtingen gelden niet alleen voor het sorteren, maar ook voor het beheer; daarom moeten deze Brusselse bedrijven ook betalen voor de verwerking van dit afval en om de traceerbaarheid van de verwerker te kunnen verzekeren die hiervoor instaat.

Om de naleving van deze verplichtingen te verzekeren voert Leefmilieu Brussel regelmatig controles uit bij deze bedrijven, en vooral bij buurtwinkels die een gevestigde naam hebben, een bijzonder belangrijke sector in het Brusselse Gewest en een producent van grote hoeveelheden niet-huishoudelijk, niet-gevaarlijk afval.

Zo werden tussen 2018 en de zomer van 2022 meer dan 2.300 bezoeken afgelegd door de inspecteurs van Leefmilieu Brussel, goed voor 437 opgemaakte processen-verbaal en 278 opgelegde administratieve boetes voor een totaal bedrag van meer dan 177.000 euro.

SENSIBILISEREN EERDER DAN SANCTIONEREN

Sinds 2016 - 2017 heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zich sterk geëngageerd voor een ingrijpende overschakeling naar een meer circulaire, veerkrachtige en duurzame economie, met name door grote inspanningen te leveren om afval te beperken en verwerken.

Om deze belangrijke maatschappelijke transitie te begeleiden en te realiseren onderneemt Leefmilieu Brussel tal van acties om de verschillende segmenten van de Brusselse bevolking te informeren, te sensibiliseren, op te leiden en te begeleiden, zowel het grote publiek als professionals en bedrijven. Deze activiteiten passen in het door de Europese Unie uitgewerkte kader om de naleving van milieuvorschriften te verzekeren op basis de drie belangrijkste pijlers: stimuleren, controleren en sanctioneren.

Dit transitietraject van het Brusselse Gewest vereist immers de medewerking van zoveel mogelijk mensen, de actieve deelname van alle geledingen van de samenleving.

Daarom wou Leefmilieu Brussel in 2022 haar regeling voor controles/sancties aanvullen met preventieve sensibiliseringscampagnes bij deze buurtwinkels om hen te sensibiliseren en informeren over de risico's met betrekking tot niet-naleving van deze essentiële regel.

RESULTATEN OM VAN TE LEREN

In 2021 werd dus een pilootproject "Monitors om de inrichtingen te begeleiden bij de verplichting om niet-huishoudelijk afval te sorteren en beheren, en bij het verbod om plastic zakken voor eenmalig gebruik ter beschikking te stellen van klanten" gelanceerd met als partner het communicatiebureau VO Citizien². Dit initiatief werd geconcretiseerd in een informatiecampagne voor deze handelaars, aangevuld met sensibiliseringsacties door teams van monitors op het terrein.

Voor dit operationele experiment concentreerde de regeling zich rond commerciële activiteiten die een gevestigde naam hebben en die kleine hoeveelheden afval produceren. Het bleek immers dat dit publiek het meest geneigd was om de milieuwetgeving met betrekking tot de productie van afval en meer bepaald het gebruik van niet-reglementaire plastic zakken voor klanten niet na te leven³.

Onderhavig verslag gaat dus over dit project, de uitvoeringsmodaliteiten en resultaten ervan. Het is bedoeld om lessen te leren voor toekomstige operaties met vergelijkbare ambities.

1 Voor dierlijke bijproducten (DBP) geldt de sorteerverplichting sinds 1993, en voor papier / karton sinds 2013 – Zie Hoofdstuk 4)

2 www.vo-citizen.be

3 Databank "Inspectie" van Leefmilieu Brussel.

4. VOORSTELLING VAN HET PROJECT

ALGEMENE CONTEXT VAN DE BRUSSELSE WETGEVING

In de Brusselse wetgeving met betrekking tot afvalbeheer zijn de verplichtingen vastgelegd waaraan natuurlijke en rechtspersonen in het Brussels Gewest moeten voldoen.

De belangrijke data voor de uitvoering van dit wettelijke kader zijn vermeld op onderstaande tijdlijn:

DUIDELIJKE VERPLICHTINGEN

Zoals de specifieke rubriek op de website van Leefmilieu Brussel⁴ onderstreept, zijn de verplichtingen voor de Brusselse bedrijven zowel duidelijk als samenhangend.

Deze verplichtingen zijn:

- 1. Het beheer van hun afval kunnen aantonen** via een van de volgende mogelijkheden:
 - Het bestaan van een contract, afgesloten met een geregistreerde afvalstoffenophaler, of
 - De attesten van ophaling, afgeleverd door een geregistreerde afvalstoffenophaler, of
 - De attesten van verwerking, afgeleverd door een vergunde afvalverwerkingsinstallatie.
- 2. Zakken of containers gebruiken die zijn geïdentificeerd** door hun geregistreerde ophaler.
- 3. Scheiden en sorteren van de volgende categorieën afval:**
 - Gevaarlijk afval.
 - Papier, karton.
 - PMD⁵ plastic verpakkingen / metalen verpakkingen / drankkartons.
 - Glasafval van kleurloze en gekleurde verpakkingen.
 - Groenafval (groenzones en tuinen).
 - Afval waarvoor een terugnameplicht geldt: gebruikte frituurvetten en -oliën / accu's en batterijen / afgedankte elektrische en elektronische apparatuur / enz⁶.
 - Afval van dierlijke bijproducten.

HET STRATEGISCH KADER VAN HET PROJECT: VOOR WIE EN WAAROM

Het initiatief, gelanceerd door Leefmilieu Brussel met de operationele steun van het agentschap VO Citizen, kadert in een strikt gedefinieerde strategische benadering.

Precieze doelstellingen

De doelstellingen van dit project "Monitors om de inrichtingen te begeleiden bij de verplichting om niet-huishoudelijk afval te sorteren en beheren, en bij het verbod om plastic zakken voor eenmalig gebruik ter beschikking te stellen van klanten" zijn dus de volgende:

- De preventie en geïndividualiseerde communicatie naar de handelaars en bedrijven toe versterken.
- De controle-/sanctieregelingen aanvullen met preventie-/voorlichtings-/sensibiliseringsacties voor bedrijven.
- De betrokken professionals sensibiliseren, motiveren, informeren en opleiden in verband met de juiste manier om hun verplichtingen na te komen.

Een zorgvuldig geïdentificeerd doelpubliek

Opdat dit initiatief samenhangende resultaten zou opleveren en om de boodschappen af te stemmen op de behoeften en realiteit op het terrein, bestaat het doelpubliek van deze operatie uit buurtwinkels met een gevestigde naam. Die zijn immers talrijk in Brussel en produceren grote hoeveelheden afval⁷.

4 <https://leefmilieu.brussels/pro/wetgeving/verplichtingen-en-vergunningen/beheer-sortering-en-inzameling-van-niet-huishoudelijk-afval-verplichtingen-en-procedure>

5 De naleving van de PMD-voorschriften is verplicht voor bedrijven en professionals; zij worden dan ook uitgenodigd om contact op te nemen met hun afvalophaler om de uitvoering van deze nieuwe aanpak te organiseren

6 De gedetailleerde lijst staat op de specifieke pagina van de website van Leefmilieu Brussel: <https://leefmilieu.brussels/pro/wetgeving/verplichtingen-en-vergunningen/beheer-sortering-en-inzameling-van-niet-huishoudelijk-afval-verplichtingen-en-procedure#1-wat-zijn-de-verplichtingen>

7 Bron: databank "Inspectie" van Leefmilieu Brussel.

De inrichtingen uit deze lijst van bedrijven waarvoor het project bedoeld is, werden zorgvuldig geselecteerd na analyse van de beschikbare gewestelijke en gemeentelijke gegevens.

De acties werden bij voorrang uitgevoerd op de plekken die als het meest problematisch worden beschouwd, vanuit het oogpunt van naleving van de milieuwetgeving of de openbare netheid in het algemeen. Ook werd voorrang gegeven aan de plekken waar een groot aantal kleine winkels zijn geconcentreerd (doorgaans de winkelstraten).

In hoofdstuk 6 van dit verslag zetten we de profielen van deze bedrijven uiteen die werden weerhouden als doelpubliek van deze actie.

EEN PRAGMATISCHE AANPAK

Dit project werd geconcretiseerd door een zorgvuldig opgeleid en omkaderd meertalig team van zeven personen aan te werven en te mobiliseren (zogenaamde monitors en monitrices). Dit team werd ingezet op het terrein om deze Brusselse buurtwinkels te gaan bezoeken.

Zo doorkruisten deze monitors en monitrices in heel 2022 het grondgebied van het Brussels Gewest om de verantwoordelijken van deze inrichtingen uitleg te geven en te sensibiliseren over hun wettelijke verplichtingen in verband met het sorteren en beheren van afval.

Bij deze ontmoetingen met de handelaars bezorgde het door Leefmilieu Brussel gemobiliseerde team nauwkeurige, wenselijke, op iedereen afgestemde informatie om hen zo goed mogelijk te adviseren in verband met de modaliteiten om deze wetgeving na te leven. Bovendien beschikten ze over speciale ondersteuning (brochures, vragenlijsten, checklists, enz.) om deze taken uit te voeren.

In de volgende hoofdstukken zetten we de gebruikte operationele methodologie uiteen, alsook de gedetailleerde profielen van de bezochte bedrijven.

5. AANGEWENDE MIDDELEN EN METHODOLOGIE

Zowel qua uitdagingen als qua voorbeeld werd dit initiatief van Leefmilieu Brussel bedacht en uitgevoerd in het kader van een doordachte werkmethode. Die beruiste op de volgende pijlers.

PROJECTSTURING EN -BEHEER

Om de perfecte operationele uitvoering van het project te verzekeren door het team van VO Citizen dat belast was met deze opdracht, werd een duidelijk werkkader vastgelegd.

Coördinatie en opvolging

Een gezamenlijk Stuurcomité (van Leefmilieu Brussel / VO Citizen) werd opgericht. De planning, uitoefening en weergave van de activiteiten van deze specifieke instantie werd toevertrouwd aan de Projectleider, speciaal aangeworven voor dit project.

Dit Stuurcomité vergaderde 5 maal tussen april en november 2022. Bij deze vergaderingen werden de resultaten van de ondernomen acties voorgesteld aan de vertegenwoordigers van de betrokken organisaties.

Partnerschappen voor meer efficiëntie

Om de impact van het project te optimaliseren ging het verantwoordelijke team samenwerken aan met enkele belangrijke Brussels spelers, waaronder:

- hub.brussels, het Brussels Agentschap voor Bedrijfssteuning - Local Partnerships Coordination
- De handelaarsverenigingen
- BECI - Brussels Green Network
- UCM en UNIZO

Zo kon het team, in het bijzonder dankzij hub.brussels, de bevoegde handelaarsverenigingen nauwkeurig identificeren volgens de wijken. Deze werden opgenomen in de regeling, meer bepaald om de handelaars vooraf te informeren over de komst van monitors in hun wijk.

EEN VELDTEAM AANGEPAST AAN DE BEHOEFTE

Dit team, gezamenlijk opgeleid door Leefmilieu Brussel en VO Citizen, werd overigens gekozen omwille van zijn taalvaardigheid, die bijdraagt tot een goede communicatie van de overgebrachte boodschappen en informatie, met respect voor de culturele diversiteit van Brussel.

Deze meertaligheidsvereiste werd aangenomen na eerder uitgevoerde inspecties door Leefmilieu Brussel, die aantoonde dat een van de grootste hinderpalen bij het niet in regel stellen van inbreuken met name te wijten was aan het feit dat sommige Brusselse handelaars een van de twee gewestelijke talen niet begreep.

Dit team van monitors en monitrices, perfect tweetalig Frans / Nederlands, bestond dus uit personen die de volgende talen beheersten: Engels, Arabisch, Spaans, Moldavisch, Roemeens en Russisch.

OPGELEID EN UITGERUST

Om deze belangrijke opdracht tot een goede einde te brengen kon het op het terrein ingezette team van monitors en monitrices rekenen op de volgende technische middelen.

Missies

Bij het voorbereiden van deze missie werd het aan deze veldwerkers toevertrouwde mandaat nauwkeurig gedefinieerd in drie grote lijnen:

1. Informatie geven over de regels met betrekking tot afvalbeheer
2. Een latere inspectie mogelijk maken

Hierbij waken deze monitors en monitrices erover dat de handelaars klaar zijn om een latere inspectie positief te ontvangen. Deze controles hebben betrekking op de doeltreffendheid van het selectief sorteren van afval, de mogelijkheid om het goede beheer van dit afval aan te tonen en de conformiteit van de zakken die aan klanten worden aangeboden.

3. De vragenlijst invullen op de tablets

Deze monitors en monitrices kregen de beschikking over digitale tablets, waarop checklists stonden die moesten worden ingevuld bij elk bezoek. De te verzamelen informatie had meer bepaald betrekking op de aanwezigheid van een verantwoordelijke ter plaatse, het uitgevoerde selectief sorteren en de beschikbare bewijzen, alsook de administratieve bedrijfsgegevens (btw-nummer, telefoon, naam, gegevens, enz.).

Met het oog op de goede uitvoering van deze opdrachten door het verantwoordelijke team werden twee pilootdagen georganiseerd. Hierbij werden de verantwoordelijke monitors en monitrices ingezet op het terrein en begeleid door inspecteurs van Leefmilieu Brussel. Tijdens deze pilootdagen konden meer bepaald de tools worden getest waarover het team kon beschikken (zie hierna).

Opleiding

De monitors en monitrices van het project werden tegelijk opgeleid door de experts van Leefmilieu van Brussel voor de vragen in verband met afvalbeheer in het Brussels Gewest (wettelijke verplichtingen, methoden om selectief te sorteren, beschikbare middelen, enz.) en door het team van VO Citizen voor de relationele en communicatieve dimensies van hun missie. Zo werden speciale ondersteuning en tutorials gemaakt en gebruikt voor deze opleidingen.

Tools op het terrein

Opdat elk bezoek de verwachte resultaten oplevert in termen van verzamelde gegevens, traceerbaarheid en verwerking, werden bovendien specifieke tools ontwikkeld en ter beschikking gesteld van het team belast met deze bezoeken.

Waaronder:

- Een online vragenlijst, in te vullen op de tablets⁸.
- Een bezoekschrift waarin, stap voor stap, de te voeren gesprekken met de handelaars worden uiteengezet, van de toelichting van hun komst tot de te trekken conclusies.
- Informatieborden en -brochures over het beheer van bedrijfsafval in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Kledij die identificeerbaar is als “Monitor voor afvalbeheer”.

EEN GOED GEOLIEDE OPERATIONELE METHODOLOGIE

Met het oog op een zo nauwkeurig mogelijke omkadering en opvolging van de bezoeken door het team van monitors en monitrices op het terrein, werd een nauwkeurige en geformaliseerde methodologie aangenomen door het Stuurcomité van het project.

Dit voorzag in de naleving van de volgende stappen:

1. Bij het begin van elke maand keurt het Stuurcomité de lijst van te bezoeken Brusselse winkels goed, op voorstel van de Projectleider (en dankzij de bestanden vriendelijk verstrekt door de afdeling Local Partnerships Coordination van hub.brussels, het Brussels Agentschap voor Bedrijfsondersteuning).
2. Eens de lijst met bezoeken is goedgekeurd, organiseert en verdeelt het team de bezoeken tussen de monitors en monitrices.
3. De te bezoeken winkels worden vooraf geïnformeerd via e-mail waarin de bedoeling van het bezoek wordt verduidelijkt, samen met informatiedocumenten over het sorteren van afval en het afschaffen van plastic zakken voor eenmalig gebruik.

Zo zijn de monitors en monitrices klaar om de aan hen toevertrouwde opdrachten zo goed mogelijk te vervullen.

8 Deze online vragenlijst is te raadplegen op de volgende adressen:
FR : <https://besurvey.vo-citizen.be/fr/report>
NL : <https://besurvey.vo-citizen.be/nl/report>

6. DE BEZOCHTE BEDRIJVEN

Het gaat hier om het geven en voorstellen van een samenvatting van de profielen van de bedrijven die tijdens het project werden bezocht. Zo kozen we ervoor om de volgende sleutelgegevens te weerhouden⁹.

AANTAL BEZOCHTE BEDRIJVEN

Tussen 15 maart en 30 december 2022 werden bijna 4.964 bezoeken afgelegd bij de Brusselse winkels.

TERRITORIALE VERDELING

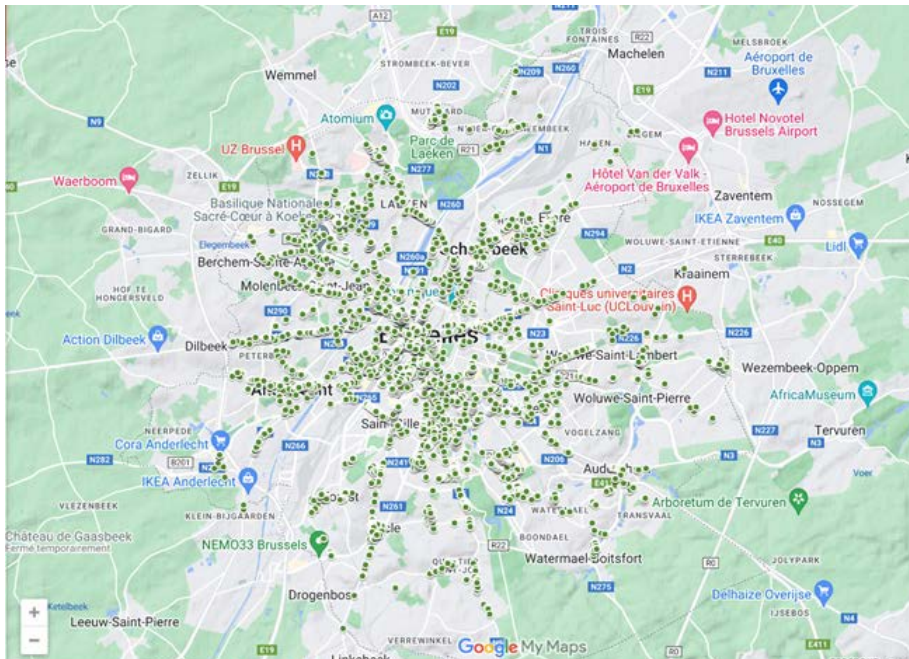
Dankzij de verdeling per Brusselse gemeente kon het hele grondgebied worden bestreken, zoals blijkt uit de volgende gegevens.

POSTCODE	GEMEENTE	BEZOEKEN
1000	Brussel (inclusief de gemeenten Haren, Laken en Neder-Over-Heembeek)	1500
1030	Schaarbeek	297
1040	Etterbeek	221
1050	Elsene	662
1060	Sint-Gillis	262
1070	Anderlecht	531
1080	Sint-Jans-Molenbeek	254
1081	Koekelberg	53
1082	Sint-Agatha-Berchem	22
1083	Ganshoren	59
1090	Jette	164
1140	Evere	80
1150	Sint-Pieters-Woluwe	100
1160	Oudergem	62
1170	Watermaal-Bosvoorde	56
1180	Ukkel	321
1190	Vorst	97
1200	Sint-Lambrechts-Woluwe	108
1210	Sint-Joost-ten-Node	114
		4964

⁹ De bron van de gegevens die in dit verslag werden verwerkt, is: EXTRACT_du 15 mars au 30 décembre.xls

Bovendien werd een gedetailleerde kaart van deze bezoeken gemaakt die de precieze locatie van deze bezoeken weergeeft¹⁰.

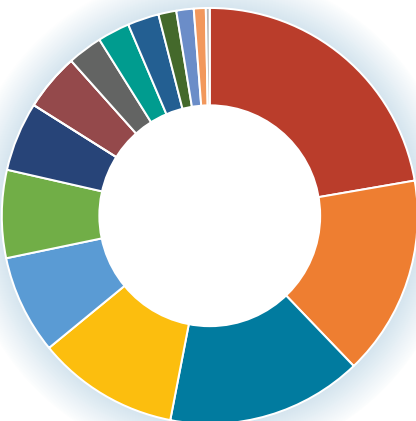

Kaart van de bezochte winkels in het Brussels Gewest

VERDELING PER SECTOR

Indeling per sectorveld

Door de bezochte winkels te groeperen per grote sector, bekomen we de volgende verdeling:

Verdeling van de bezochte winkels per sector

Voeding (algemeen en gespecialiseerd), delicatessen, chocolade, alcohol en bakkers-pâtisseries	1106
Fastfood (gesuikerd en gezouten)	772
Restauratie	755
Kleding en schoeisel	547
Meubilair, modeaccessoires, decoratie, galerijen en bloemisten	381
Anderen (inclusief hotels, financiële en sociale diensten, verzekeringen, schoonmaak, drukwerk, energie, enz.)	339
Persoonlijke verzorging, esthetiek, make-up en spa's	267
Culturele activiteiten, multimedia en informatica	221
Vrije tijd (creatief en artistiek), spelen, dieren en sport	134
Nachtleven	124
Doe-het-zelf, materialen, elektrische apparatuur en huishoudtoestellen	121
Cultuur, vrije tijd, shows, reizen, stadions, speelzalen en bibliotheken	69
Medische toebehoren	67
Mobiliteit (gemotoriseerde voertuigen en zachte mobiliteit) en diensten i.v.m. transport	46
Bars, bistro's en cafés	15
Totaal	4964

¹⁰ De kaart is te raadplegen op het volgende adres: <https://www.google.com/maps/d/edit?mid=1E11CpMU7jN1x2BfRcYcPFMZuqRT4Swl&ll=50.810118727317516%2C4.489649299999998&z=11>

7. RESULTATEN VAN DE BEZOEKEN (SLEUTELGEGEVENS, ENZ.)

De monitors en monitrices van het project brachten dus 4.964 bezoeken aan Brusselse winkels.

Bij elk van deze ontmoetingen werd een aantal vragen gesteld aan de ontmoete personen en werden de antwoorden ingevoerd op de tablets die ter beschikking waren gesteld van deze teams. Zo konden alle verzamelde gegevens worden opgenomen in een spreadsheet voor het beheer / de verwerking van gegevens, waardoor we vandaag interessante statistische lessen uit dit project kunnen trekken.

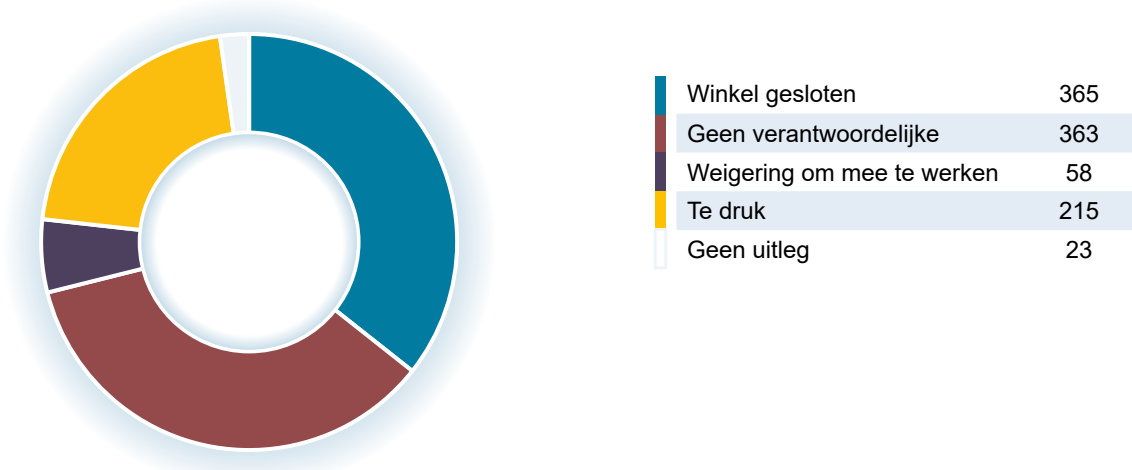
Wat de verwerking betreft, wilden we in het bijzonder weten in welke mate afval werd gesorteerd door deze winkels, alsook in welke mate deze bedrijven een contract hadden met ophalers, en tot slot de mate waarin verboden plastic zakken worden gebruikt.

Het is dus deze belangrijke informatie die we wilden verzamelen en hier analyseren.

EEN BEDRIJF OP VIJF WOU NIET (OF KON NIET) ANTWOORDEN

Van de 4.964 afgelegde bezoeken resulteerde 20,63% ervan (1.024) in een “Weigering te antwoorden”.

De aangehaalde gronden of redenen worden hier vermeld.

Gronden voor een “Weigering te antwoorden”, aangehaald door de bezochte winkels

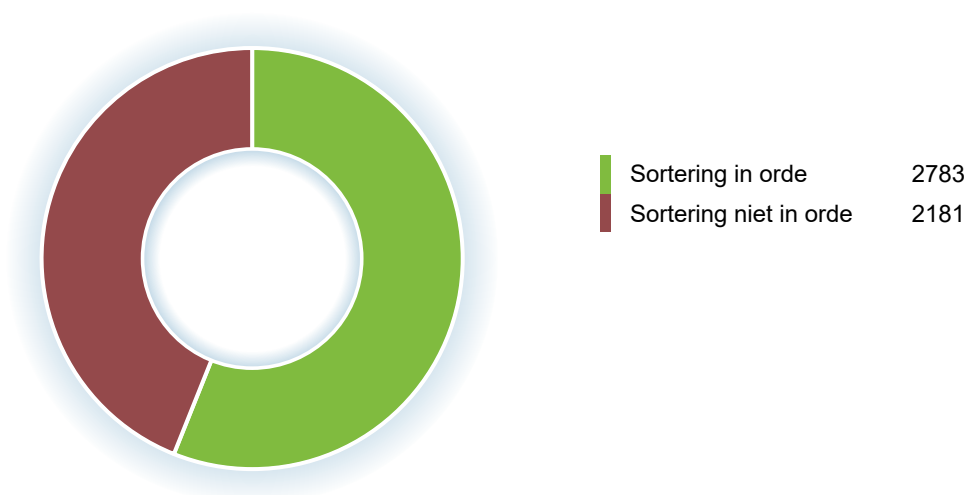
MEER DAN 4 WINKELS OP 10 ZIJN NIET IN ORDE MET HUN SORTEEVERPLICHTING

De monitors en monitrices, zorgvuldig opgeleid in deze taken, waren meer bepaald belast met het analyseren van het afvalbeheer door de winkels die ze bezochten, om na te gaan of dit beheer al dan niet kon worden beschouwd als “in orde”. Deze gegevens konden worden bekomen in het kader van de vaststellingen gedaan door de monitors en monitrices, rechtstreeks of na getuigenissen van de zaakvoerders van deze winkels.

Hoewel de resultaten eerder positief zijn (een meerderheid was “in orde” – 56,06%), bleef het percentage winkels in overtreding relatief hoog (43,94%).

Onderstaand schema geeft deze resultaten in detail weer:

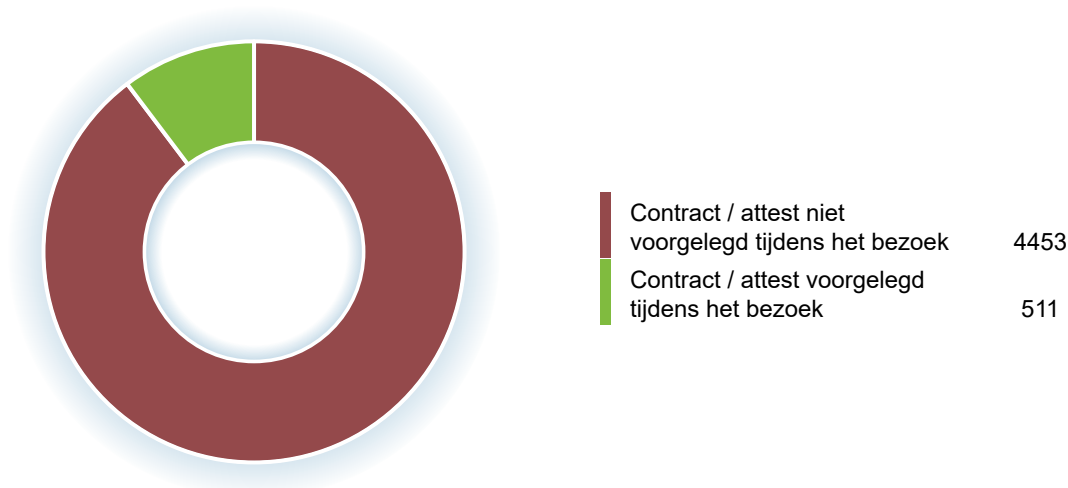
Sortering door de bezochte Brusselse winkels

SLECHTS EEN WINKEL OP 10 IS IN STAAT OM ZIJN AFVALBEHEER AAN TE TONEN (CONTRACT OF ATTEST)

Dit is een van de interessantste lessen uit de analyse gemaakt op basis van de gegevens die werden verzameld tijdens de bezoeken door de monitors en monitrices van het project.

De vaststelling is vrij ernstig, aangezien tijdens de 4.964 afgelegde bezoeken slechts 511 (10,29%) van de bezochte winkels in staat waren het beheer van hun afval door een bevoegd organisme aan te tonen (door middel van een contract of attest), ook al is dat een wettelijke verplichting.

Onderstaand schema geeft deze gegevens weer :

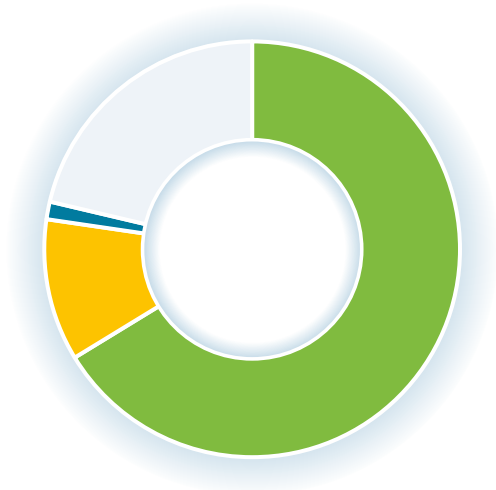
Voorlegging van het bewijs van hun afvalbeheer door de bezochte Brusselse winkels

SORTEREN VAN PAPIER EN KARTON

Wat afval van het type papier en karton betreft, geven de door de monitors en monitrices afgelegde bezoeken aan dat bijna twee derde van de bezochte winkels verklaart papier- en kartonafval te sorteren.

Onderstaande informatie geeft deze verdeling in detail weer:

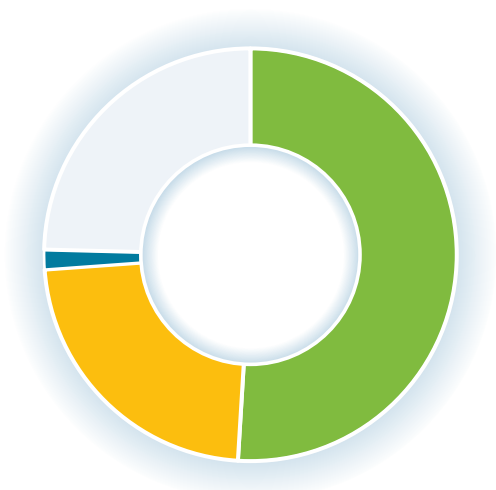
Ja	3.290	66,28%
Nee	548	11,04%
Niet van toepassing	68	1,37%
Geen antwoord	1.058	21,31%
	4964	100,00%

Sorteren van papier en karton door de bezochte Brusselse winkels

SORTEREN VAN PMD

Uit de afgelegde bezoeken bleek dat PMD-afval door iets meer dan 50% van de bezochte winkels wordt gesorteerd, terwijl bijna een kwart van de bedrijven verklaarde dit type afval niet te sorteren.

Hieronder staan de gedetailleerde gegevens:

Ja	2.530	50,97%
Nee	1.136	22,88%
Niet van toepassing	77	1,55%
Geen antwoord	1.221	24,60%
	4964	100,00%

Sorteren van PMD door de bezochte Brusselse winkels

SORTEREN VAN GLAS

Het sorteren van glas bleek relatief weinig te gebeuren in de bezochte winkels. Voor de 4.964 afgelegde bezoeken verklaarde minder dan een bedrijf op tien immers dit type afval te sorteren.

De precieze cijfers staan hieronder vermeld:

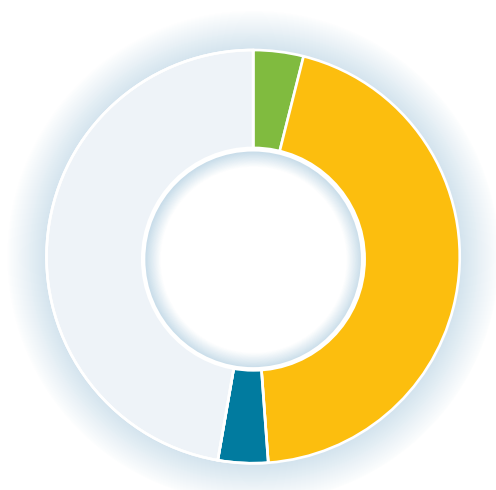
Ja	473	9,53%
Nee	1.734	34,93%
Niet van toepassing	291	5,86%
Geen antwoord	2.466	49,68%
	4964	100,00%

Sorteren van glas door de bezochte Brusselse winkels

SORTEREN VAN ORGANISCH AFVAL

Het is duidelijk dat organisch afval niet alle commerciële bedrijven betreft, maar vooral die bedrijven die actief zijn in voeding en horeca.

Uit de geanalyseerde cijfers (zonder sectorale segmentering) blijkt de mate van sorteren relatief laag te zijn, zoals we hieronder tonen:

Ja	195	3,93%
Nee	2.229	44,90%
Niet van toepassing	194	3,91%
Geen antwoord	2.346	47,26%
	4964	100,00%

Sorteren van organisch afval door de bezochte Brusselse winkels

8. CONCLUSIE

Dit eerste experiment voor bezoeken aan buurtwinkels door een team van monitors en monitrices, op initiatief van Leefmilieu Brussel om haar controle-/sanctieactiviteiten aan te vullen met preventieve sensibiliseringscampagnes, laat toe enkele conclusies en lessen te trekken.

SIGNIFICANTE RESULTATEN

Eerst en vooral, wat de resultaten betreft, blijkt uit het bereikte aantal (bijna 5000 bezoeken) dat het gehanteerde systeem echt in staat is om belangrijke kwantitatieve doelstellingen te realiseren en dit over de duur van een jaar. Dit grote aantal bewijst het engagement van de teams van Leefmilieu Brussel en VO Citizen, net als de nauwkeurigheid en geldigheid van de regeling in termen van inzetbaarheid.

Vanuit kwalitatief oogpunt maakte de gehanteerde aanpak (bezoeken / vragenlijst / analyse van de verzamelde gegevens) het mogelijk om hier enkele interessante lessen uit te trekken die, over het algemeen, de resultaten bevestigen van de controlebezoeken die vooraf werden afgelegd door de teams van Leefmilieu Brussel.

Feit is dat het verwerkingsbestand (Excel-spreadsheet) waarin alle verzamelde gegevens zijn opgenomen, een waardevol hulpmiddel is om nauwkeurige en doelgerichte aanvullende informatie uit te halen, meer bepaald om gedragsanalyses van deze buurtwinkels per sector voor te bereiden, indien dat nodig zou zijn.

EEN AANPAK DIE OP PRIJS WORDT GESTELD DOOR DE BRUSSELSE WINKELS

Dit is ook een van de belangrijkste lessen uit deze eerste editie van het project. Over het algemeen, zoals de betrokken monitors en monitrices konden bevestigen, stelde de overgrote meerderheid van de bezochte handelaars dit initiatief op prijs.

Algemeen beschouwd stelde de aldus uitgevoerde buurtactie hen niet alleen in staat om beter te begrijpen wat de wetgeving van hen verwacht (pedagogische dimensie), maar maakte ze het ook mogelijk om toekomstige controle-interventies te voorzien en voor te bereiden die misschien op meer weerstand stuiten.

Door de commerciële bedrijven te bezoeken om hen advies te geven over, te herinneren aan / te informeren over de te volgen regels (in hun relatieve complexiteit) en samen met hen vast te stellen in hoeverre ze aan hun verplichtingen voldoen, bezorgen deze monitors en monitrices van Leefmilieu Brussel het gewestelijk bestuur een begeleidings- en partnerschapsdynamiek die zeer positief wordt onthaald.

In verband hiermee wijzen we op het belang van het multiculturele en meertalige karakter van het team. Dit maakte echt contact mogelijk met deze winkels in al hun diversiteit, met respect voor al deze handelaars wiens gevoel dat ze tot de Brusselse gemeenschap behoren, hierdoor alleen maar kan worden versterkt (naast de pedagogische voordelen en het begrip van de boodschappen).

BELANGRIJKE LESSEN

Dit eerste experiment heeft in feite het belang en de voordelen ervan aangetoond om op termijn het sorteren van afval door de Brusselse winkels te verbeteren.

Dit gezegd zijnde, kunnen we hier in het kader van continue verbetering ook optimaliseringspistes uithalen voor de voortzetting van dit project. Op dit vlak kunnen de volgende denkpijpen worden voorgesteld.

De vaststellingsprocedures iets meer uitwerken / formaliseren

Feit is dat de vaststellingen die door de monitors en monitrices werden gedaan tijdens de bezoeken (in de sorteerkamers of met betrekking tot het aantal zichtbare zakken), kunnen / moeten worden verrijkt en aangevuld met meer gedetailleerde feedback (toegang tot de lokalen, aanvullende opmerkingen, enz.).

Het systeem voor gegevensverzameling / -verwerking optimaliseren

Het ingevoerde systeem (formulieren op tablets ter plaatse ingevuld door de monitors en monitrices / spreadsheet voor verzameling en beheer) werkt perfect. Dit gezegd zijnde, zien we op het moment van de verwerking van deze gegevens mogelijke verbeteringen aan het systeem (bijvoorbeeld met betrekking tot de antwoordnomenclatuur, het type mogelijke antwoorden die iets meer gedetailleerd kunnen zijn, enz.). Op dit vlak zou een specifieke denkoefening, gelijklopend met het vaststellen van de verwachte behoeften in termen van analyses a posteriori van de gegevens, ongetwijfeld opportuun zijn alvorens een nieuwe editie van deze actie te lanceren in 2023.

De opvolging van de actie voorbereiden

Als uitvloeisel van het vorige punt lijkt de voorbereiding van de opvolging van de actie ons een interessante aanvullende denkoefening.

Welk gevolg moet aan deze bezoeken worden gegeven?

Hoe kunnen we profiteren van de voordelen van deze bezoeken?

Welke bijkomende voordelen kunnen de teams van Leefmilieu Brussel halen uit deze bezoeken?

Al deze vragen kunnen het project verrijken en de kracht en waarde ervan verhogen. De organisatie van deze bezoeken is immers een bijzonder interessante opportuniteit om nuttige gegevens te verzamelen.

9. BIJLAGE: LIJST VAN DE BEZOCHTE BEDRIJVEN

Redactie: VO Citizen

Leescomité: Joris GEYPEN, Vincent CAUCHIE, Géry HUBIN

Verant. Uitg.: B. Dewulf & B. Willocx - Havenlaan 86C/3000 - 1000 Brussel

